

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 19 oktober 2006

Mål nr

B 1256-06

KLAGANDE

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

MOTPART

DN

Ombud och offentlig försvarare: Advokat CW

SAKEN

Medhjälp till grov stöld

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 21 februari 2006 i

mål B 2302-05

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom i själva saken dömer Högsta domstolen DN enligt 8 kap. 4 § och 23 kap. 4 § brottsbalken för medhjälp till grov stöld till åttio (80) dagsböter å femtio (50) kr samt förpliktar honom att betala femhundra (500) kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

För försvaret av DN i Högsta domstolen tillerkänns CW av allmänna medel ersättning med tjugosextusenfyrahundrafemtiofem (26 455) kr, varav 10 290 kr för arbete, 9 450 kr för tidspillan och 1 424 kr för utlägg samt 5 291 kr för mervärdesskatt. Denna kostnad skall stanna på staten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen dömer DN för medhjälp till grov stöld och bestämmer påföljden till villkorlig dom i förening med dagsböter.

DN har bestritt ändring.

Riksåklagaren har i Högsta domstolen justerat gärningsbeskrivningen enligt följande lydelse.

NO har den 27 juni 2005 brutit sig in i familjen Js bostad i X vid Z och därefter olovligen med tillägnelseuppsåt tagit egendom för minst 10 000 kr. Tillgreppet har inneburit skada för målsäganden. Brottet är grovt med hänsyn till att det skett efter intrång i familjen Js bostad.

DN har främjat gärningen genom att ta emot det fönster NO bröt upp, hålla vakt vid den väg invid vilken huset låg under det att NO tillgrepp egendomen och springa till huset och varna NO då en bil stannade till vid huset samt starta motorcykeln så att han och NO så fort som möjligt kunde lämna brottsplatsen med stöldgodset.

DOMSKÄL

DN har förnekat att den tillgripna egendomen hade högre värde än 10 000 kr. Han har vitsordat att han tog emot det fönster som NO brutit upp, att han vistades invid den väg där inbrottet ägde rum, att han sprang och ropade på NO då en bilförare kört fram och tutat intill honom och att han därefter startade motorcykeln. Han har förnekat att han hade uppsåt att främja den brottsliga gärningen.

Vid huvudförhandling i Högsta domstolen har DN uppgett: Han visste att NO begått ett flertal stölder och att han missbrukade narkotika. NO hade dock aldrig tidigare dragit in DN i någon brottslig verksamhet. Sedan han och NO avbrutit fisket kl. 9 på morgonen den aktuella dagen, tog NO en för DN obekant väg hem och stannade till vid ett öde liggande hus. NO knackade på och gick runt huset. Därefter hämtade han en skruvmejsel, en liten kofot och en säck ur fordonet samt återvände till huset. Inom någon minut följde DN efter. När DN kom fram till huset, hade NO tagit loss ett fönster och stod i begrepp att kasta det ifrån sig. DN bad NO att i stället ge det till honom och satte ner det på marken, så att det inte skulle gå sönder. DN hade då på sig de arbetshandskar han haft under motorcykelfärden. När NO kommit in i huset gick ett larm, men det stoppades genom att NO slog sönder sirenen och drog ur kablar. Sedan bad NO DN att hålla vakt vid vägen. DN minns inte exakt vad han svarade men medger att han uttryckte sig på sådant sätt att NO fick uppfattningen att han gick med på att hålla

vakt. Han markerade emellertid sitt avståndstagande genom att sätta sig med ryggen mot vägen. En bil kördes lugnt fram mot huset och stannade framför detta, varvid föraren signalerade. Först då märkte han bilen. När bilen fortsatt och kommit utom synhåll sprang han fram till huset och sade: "Ut härifrån; jag vill hem!" Sedan gick han tillbaka till motorcykeln, satte sig bak på den och startade motorn. NO lämnade huset genom att bryta upp dörren inifrån, lastade tjuvgodset på motorcykeln och körde iväg.

DNs uppgifter är inte motbevisade och får godtas vid bedömningen.

Inbrottsstölden är att bedöma som grov stöld oberoende av om värdet av det tillgripna inte uppgick till mer än ca 10 000 kr.

Enligt 23 kap. 4 § brottsbalken skall ansvar som är föreskrivet i balken för viss gärning ådömas inte bara den som utfört gärningen utan även annan som främjat den med råd eller dåd. Varje medverkande bedöms efter det uppsåt eller den oaktsamhet som ligger honom till last.

Att DN gick fram till huset för att se vad NO gjorde innebar inte i sig ett främjande av inbrottet oberoende av hans inställning till detta. Det är inte påstått att han sagt något uppmuntrande till NO eller annars betett sig på sådant sätt att han stärkte NO i dennes uppsåt. (Jfr Jareborg, Allmän kriminalrätt, 2001, s. 406 f.)

När DN sedan uppmanade NO att ge honom fönstret, var det redan losstaget och en ingång i huset skapad. Såvitt visats var syftet med mottagandet inte att underlätta för NO att fullfölja inbrottet utan att i ägarens intresse spara

fönstret. Mottagandet av fönstret kan därför inte anses ha varit ett främjande av gärningen.

När DN därefter på uppmaning av NO accepterade att ställa sig som vakt vid vägen, främjade han emellertid NOs fullföljande av inbrottet. Detta gäller oavsett om DN var motvillig och om han sedan inte höll uppsikt mot vägen. DN måste ha insett att NOs tillgrepp främjades när han gav intrycket att han skulle bevaka vägen.

Också DN:s uppmaning till NO att genast lämna huset, när en signalerande bilist passerat, och att starta motorcykeln får – även om åtgärderna inte hade någon större betydelse för händelseutvecklingen och fastän DN hade ett självständigt intresse av att komma hem – anses ha främjat fullföljandet av gärningen, som inte kan anses ha varit avslutad förrän NO lämnat brottsplatsen med tjuvgodset. DN måste ha insett att åtgärderna främjade NOs möjlighet att lämna brottsplatsen med tjuvgodset.

Enligt 23 kap. 5 § brottsbalken kan straffet sättas under straffminimum för den som medverkat allenast i mindre mån, och i ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Det första ledet i bestämmelsen skulle kunna tolkas så att det är fråga om en absolut bedömning. Enligt förarbetena (NJA II 1948 s. 216), doktrinen (Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, 1976, s. 282 och Jareborg, Allmän kriminalrätt, 2001, s. 426 f.) samt praxis (NJA 1949 s. 529; jfr dock NJA 1963 s. 574 och 1984 s. 922) skall bedömningen emellertid vara relativ; det räcker att den tilltalade medverkat i mindre mån än andra för att

bestämmelsen skall bli tillämplig. Det vida tillämpningsområdet balanseras av att underskridandet av straffminimum är fakultativt.

Såvitt visats deltog DN inte i brottets planering och medverkade även i övrigt endast i mindre mån till detta. Som hovrätten uttalat får det antas att han kom att dras in i en för honom besvärlig situation. Med hänsyn till huvudbrottets art och till att DN inte längre kan ha varit överrumplad av NOs förehavanden när han gick med på att ställa sig på vakt, kan det emellertid inte vara fråga om ett ringa fall. Omständigheterna föranleder dock att straffet kan sättas under straffminimum, med följd att påföljden kan stanna vid böter.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander, Blomstrand, Håstad (referent) och Lundius.

Föredragande revisionssekreterare: Karlsson